

ALEGERILE PARLAMENTARE DIN ANUL 1920 ÎN JUDEȚUL VÂLCEA

După înfăptuirea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, România intră într-o perioadă aflată sub semnul unui amplu dinamism politico-social. S-au creat condițiile pentru punerea în aplicare a unor mai vechi proiecte de reforme, care urmau să modernizeze statul român. Anii 1918-1927 au marcat, după inspirata expresie a lui Nicolae Iorga, perioada „monarhiei luptelor de partid”¹.

Articolul de față încearcă să prezinte în linii mari câteva aspecte ale alegerilor din 1920 în județul Vâlcea. Înainte însă de a trece efectiv la abordarea temei propriu-zise a articolului, am considerat necesar a face o scurtă prezentare a cadrului în care au avut loc alegerile. Acest demers preliminar are două componente: prima -o succintă prezentare a județului Vâlcea din punct de vedere etnic, religios și al mediului demografic, iar a doua -o prezentare a cadrului legal de desfășurare a alegerilor.

Situat în sudul țării, județul Vâlcea avea în perioada interbelică un număr de trei comune urbane, Râmnicu Vâlcea, Drăgășani și Ocnele Mari, și 128 de comune rurale². Recensământul populației efectuat în decembrie 1912 evidențiasse o populație de 231.572 de locuitori, din care 210.308 trăiau în mediul rural, 9.603 în capitala județului, celelalte comune urbane, Drăgășani și Ocnele Mari, având 6.709 și, respectiv, 4.942 de locuitori³. Din punct de vedere etnic românii erau majoritari, procentul altor naționalități, evrei, germani, țigani, fiind infim. Religios dominau ortodocșii, romano-catolicii și mozaicii fiind destul de puțini. De asemenea, procentajul bărbaților știutori de carte nu era redus, dacă luăm în considerație că în 1930 acest procent ajungea la 71, 2%⁴.

În privința cadrului legal de desfășurare a alegerilor, trebuie menționat că la 29 iunie/12 iulie 1917 fuseseră modificate articolele 57 și 67 ale Constituției din 1866, articole care stabileau regimul electoral în România. Articolul 57 prevedea: „Adunarea Deputaților se compune din deputați aleși de cetățenii români majori, prin vot universal, egal, direct și obligatoriu și cu scrutin secret pe baza reprezentării proporționale”, iar articolul 67 avea următoarea redactare: „Senatul se compune din senatori aleși și senatori de drept. Legea electorală va fixa compunerea Senatului”⁵. Pe această bază a fost elaborat decretul-lege publicat la 16/29 noiembrie 1918, care stipula la articolele 1 și 2: „Toți cetățenii români majori vor alege prin vot obștesc, obligator, egal, direct și secret, pe baza reprezentării proporționale, un număr de deputați proporțional cu populația. Alegerea se va face pe circumscripții electorale. Fiecare județ va forma o circumscripție electorală și va alege câte un deputat la fiecare număr de 30.000 de locuitori și la fracțiunea suplimentară de 20.000 de locuitori”⁶, iar la articolele 3 și 4: „Senatul se va compune din senatorii aleși și senatori de drept. Toți cetățenii români de la vârsta de 40 de ani împliniți vor alege pe circumscripțiile electorale stabilite la art. 2, prin vot obligator, egal, direct și secret câte un senator la fiecare număr de 70.000 de locuitori și la fracțiunea suplimentară superioară numărului de 47.000 de locuitori”⁷. De menționat că vârsta minimă pentru a participa la vot era de 21 de ani pentru

¹ Ioan Scurtu, *Contribuții privind viața politică din România*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988, p. 166.

² *Enciclopedia de istorie a României*, Editura Meronia, București, 2000, p. 468.

³ *Ibidem*, p. 302-305.

⁴ *Ibidem*, p. 314.

⁵ Apud Ioan Scurtu, *Viața politică din România 1918-1944*, Editura Albatros, București, 1982, p. 40.

⁶ *Codul General al României, volumul VIII, Legi uzuale: 1913-1919*, Editura Librăriei Alcalay & Co., București, p. 1140.

⁷ *Ibidem*, p. 1141.

Adunarea Deputaților. Nu aveau drept de vot femeile, care constituiau jumătate din populația țării, o parte a tinerilor, cei de până în 21 de ani, precum și militarii și magistrații.

În perioada de care ne ocupăm, la Râmnicu Vâlcea partidele politice au desfășurat o activitate intensă. Această activitate a fost influențată în mod deosebit de personalitatea liderilor locali și centrali ai respectivelor formațiuni. În capitala județului Vâlcea, organizațiile aparținând diferitelor partide politice și-au înscris activitatea în cadrul general al evoluției vieții politice interbelice. Astfel, în Râmnicu Vâlcea s-au dovedit active mai ales Partidul Conservator Democrat, Partidul Național Liberal, Partidul Țărănesc, Partidul Poporului și Partidul Social Democrat⁸.

În general, la începutul perioadei interbelice, majoritatea partidelor politice aveau în zona Vâlcei o rețea nu prea numeroasă de membri și simpatizanți constanți. Cei care existau însă, aveau o activitate deosebit de intensă, mai ales în perioada campaniilor electorale.

Partidul Conservator Democrat, care își va schimba denumirea în Partidul Conservator Naționalist, era condus de Take Ionescu. După război, partidul se reorganizează, mai ales că încă dinainte de 1916 partidul atrăsese în rândurile sale numeroși conservatori de marcă. Printre organizațiile Partidului Conservator Democrat care s-au remarcat printr-o activitate susținută a fost și cea vâlceană. În 1920, aderenții vâlceni ai partidului au pregătit destul de bine campania electorală ce a precedat alegerile din mai-iunie, dar rezultatele generale ale alegerilor au evidențiat o clară criză politică prin care trecea partidul.

Partidul Conservator condus de Alexandru Marghiloman, compromis de colaborarea cu germanii din ultima parte a războiului, își va schimba denumirea în Partidul Conservator Progresist. La Râmnicu Vâlcea partidul nu a avut o organizație puternică. În 1919, apare un organ de presă conservator, *Unirea*, sub redacția lui Toma Rădulescu și a lui S. Ionescu⁹, organ de presă care i-a susținut pe conservatori și în alegerile din 1920, fără succes însă.

Partidul Național Liberal era, indiscutabil, la începutul perioadei interbelice, cel mai puternic partid din țară. Ca și în celelalte zone ale țării, partidul a dispus și la Râmnicu Vâlcea de o organizație bine încheată. Printre liberalii vâlceni se numărau I.G. Duca, o perioadă el fiind chiar șeful organizației P.N.L. Vâlcea, Dumitru Simulescu, Ion Popescu-Zătreni, Constantin Disescu - jurist și profesor la Facultatea de Drept din București, cel care a fost raportorul comisiei de specialitate care s-a ocupat de realizarea Constituției din 1923, Mihai Oromolu - viitor ministru al industriei și comerțului și guvernator al Băncii Naționale, Dumitru Drăghicescu¹⁰, ș. a. Organizația liberală vâlceană era cea care edita și ziarul *Viitorul Vâlcii*¹¹.

Partidul Poporului, creat la Iași în 1918, va reuși să câștige alegerile din 1920. Liderii partidului și-au asigurat la Vâlcea, ca și în întreaga țară, o largă influență în rândul corpului electoral, declanșând o puternică propagandă care îl prezenta pe generalul Alexandru Averescu, conducătorul partidului, drept izbăvitorul neamului. Șeful organizației vâlcene a partidului, Traian Mihăilescu, de asemenea frații Otetelișanu, originari din Vâlcea și membrii în conducerea superioară a partidului, au fost figuri marcante ale perioadei la care ne referim¹².

Partidul Țărănesc, care fusese înființat în decembrie 1918, condus fiind de Ion Mihalache, s-a dorit de la bun început un concurent al liberalilor. În acest sens organizațiile țărăniste județene s-au întărit continuu, iar cea vâlceană nu a făcut excepție. Ea era condusă din 1919 de Ștefan Tătărescu, alți membri mai importanți fiind: dr. Gheorghe Roșescu,

⁸ Corneliu Tamaș, *Istoria Râmnicului*, Editura Antim Ivireanu, Râmnicu Vâlcea, 1994, p. 193.

⁹ H. Nestorescu-Bălcești, *Bibliografia presei vâlcene 1875-1975*, în *Studii vâlcene*, nr. 1/1971, p. 155.

¹⁰ Corneliu Tamaș, *op. cit.*, p. 197.

¹¹ H. Nestorescu-Bălcești, *op. cit.*, p. 161.

¹² Corneliu Tamaș, *op. cit.*, p. 199.

avocatul Virgil Novăceanu, avocatul Andrei Livezeanu, ulterior decan al baroului din Râmnicu Vâlcea, Iosif Andreescu, conducătorul organului de presă al partidului – *Secera*¹³.

Partidul Socialist dispunea la Râmnicu Vâlcea încă din 1918 de o organizație județeană. Aceasta a sprijinit muncitorimea vâlceană în acțiunile ei. Astfel, în februarie 1920 au loc mai multe întruniri și manifestații ale socialiștilor vâlceni. În 28 februarie ei organizează un miting de protest împotriva stării de asediu și a cenzurii. Tot acum se discută și despre viitoarele întruniri și manifestații, care vor avea loc în perioada martie-mai 1920¹⁴.

Alegerile din 1920 au fost organizate, după cum se știe, de guvernul Averescu. În dimineața zilei de 13 martie 1920, regele Ferdinand a semnat actul de demisie al guvernului Blocului Parlamentar, condus de Alexandru Vaida Voevod. În aceeași zi, prin decretele 1131 și 1132 regele aprobă constituirea noului guvern, un guvern condus de Alexandru Averescu¹⁵.

Una dintre principalele sarcini ale noului cabinet a fost organizarea de noi alegeri parlamentare. Fixate inițial în mai 1920 acestea au fost amânate în cazul Transilvaniei pe 4 iunie pentru Adunarea Deputaților și 6-7 iunie pentru Senat¹⁶. Pentru a pregăti cât mai bine campania electorală, generalul Alexandru Averescu trimite în țară manifeste care se adresau populației. O telegramă din 16 martie 1920 venită de la Ministerul de Interne pe adresa Prefecturii Județului Vâlcea, îi aduce la cunoștință prefectului județului că i-au fost trimise prin poștă manifeste adresate de premier populației, prefectul urmând să se ocupe de răspândirea acestor manifeste în județ¹⁷, ceea ce de altfel, prefectul va și face. De altfel, manifestele și afișele electorale vor avea un rol foarte important în timpul perioadei campaniei electorale, în județul Vâlcea.

Guvernul se pregătește intens să câștige alegerile. În acest sens, se folosește de întregul aparat administrativ aflat sub comanda sa. Dintr-o telegramă ministerială datată 20 martie 1920 aflăm că Ministerul de Interne cere Prefecturii Județului Vâlcea să îi trimită câte un exemplar din manifestele electorale afișate de diversele partide politice în campania electorală precedentă¹⁸ -cea din noiembrie 1919. Beneficiind de ajutorul polițiilor din orașele unde existau tipografii care executaseră afișe electorale pentru campania electorală din noiembrie 1919, prefectul trimite la București unele afișe electorale.

Aprilie 1920 este luna în care începe noua campanie electorală. Guvernul Averescu, pentru a arăta populației că noile alegeri vor fi cele mai libere și democratice de până atunci, încearcă să creeze impresia că nu va interveni în nici un fel în campania electorală. Dintr-o telegramă a premierului Averescu către prefectul de Vâlcea, datată 1 aprilie 1920, aflăm de dorința generalului ca „activitatea întregului aparat administrativ să se mărginească numai la interese locale ale județului și generale ale statului. Orice amestec în luptele politice este cu desăvârșire oprit. (...) Pe timpul campaniei electorale ce se deschide se va lăsa cea mai întinsă libertate de propagandă tuturor partidelor politice aflate în lupta electorală, luându-se numai măsurile îngăduite de legi împotriva acelor care, oricare ar fi ei, abuzând de libertățile constituționale, ar ataca prin viu grai sau prin scris ordinea socială și siguranța statului”¹⁹. O nouă telegramă venită pe adresa Prefecturii Județului Vâlcea din partea Ministerului de Interne și datată 4 aprilie 1920, cuprinde instrucțiuni cu privire la desfășurarea alegerilor și îndatoririle pe care le au în acest sens organele administrației locale: întocmirea listelor electorale, afișarea lor, înscrierea candidaților, etc. Astfel, listele pentru Adunarea Deputaților

¹³ H. Nestorescu-Bălcești, *op. cit.*, p. 146.

¹⁴ Corneliu Tamaș, *op. cit.*, p. 208.

¹⁵ Arhivele Naționale, Direcția Județeană Vâlcea, Fond Prefectura Județului Vâlcea, dosar nr. 22/1920, f. 102 (în continuare se va cita Prefectura Județului Vâlcea ...).

¹⁶ Apud Constantin I. Stan, *Lupta partidelor politice în alegerile din mai-iunie 1920 în fostul județ Buzău*, în *Mosaicos*, vol. IV, partea a II-a, Buzău, p. 162.

¹⁷ Prefectura Județului Vâlcea ...f. 104.

¹⁸ *Ibidem*, f. 208.

¹⁹ *Ibidem*, f. 114.

vor trebui să fie întocmite și afișate cel mai târziu până la data de 14 aprilie inclusiv, iar cele pentru Senat -până în 19 aprilie inclusiv²⁰.

La nivelul județului Vâlcea prefectul a supravegheat și s-a implicat în desfășurarea campaniei electorale. Astfel, el transmite primăriilor, polițiilor și administrațiilor plășilor ordinele venite de la București, are grijă ca trimiterea certificatelor de alegător către primării să se facă în deplină ordine, răspunde diferitelor solicitări venite din partea alegătorilor din județ, etc. Competiția electorală a partidelor politice pentru cele șapte locuri în Parlament atribuite județului Vâlcea²¹, cinci mandate de deputați și două mandate de senator, nu se desfășoară mereu în limitele legii. Au loc unele incidente la Broșteni, Măciuca, Stoenști, Brezoi, Drăgășani²² etc. Astfel, în comuna Broșteni locuitorii care simpatizau cu Partidul Poporului și doreau să se înscrie în rândurile acestui partid au fost împiedicați și insultați de către frații Presură, unul dintre aceștia, Dumitru, fiind el însuși candidat din partea Partidului Național Liberal. La Drăgășani, candidatul socialist Gheorghe Dulca este arestat pentru că împărștie manifeste sindicale. Tot în acest oraș, Ion I. Mihăilescu, învățător din județul Olt, are și el probleme cu autoritățile datorită modului în care făcea propagandă electorală. Același lucru se întâmplă și în comuna Măciuca, unde învățătorul neglijează cursurile pentru a face propagandă electorală și în comuna Stoenști, unde percepătorul Ion Gh. Păunescu, deși om al guvernului, face propagandă antiaverescană. Pe de altă parte, la Brezoi, muncitorii de la fabrica de cherestea, originari din alte părți sunt amenințați cu disponibilizarea de către conducerea fabricii, dacă vor părăsi locul de muncă pentru a merge să voteze acolo unde au fost repartizați. Prefectul județului se vede nevoit să intervină, direct sau indirect pentru rezolvarea acestor situații.

Campania electorală este tot mai tensionată pe măsură ce se apropie ziua de 11 mai, data limită de depunere a candidaturilor. Ministerul de Justiție anunță că nu va mai plăti mesele magistraților și funcționarilor judecătorești care iau parte la lucrările birourilor electorale, așa cum se întâmplase la alegerile precedente, aceștia urmând să își plătească singuri cheltuielile²³. Decizia Ministerului este cumva îndreptățită dacă luăm în considerare că, de exemplu, nici până în 6 mai 1920 Tribunalul Vâlcea nu plătise Primăriei Comunei Lădești cheltuielile pe care aceasta le făcuse la alegerile din noiembrie-decembrie 1919 cu masa și cazarea funcționarilor judecătorești care participaseră la lucrările biroului electoral din acea comună²⁴.

În județul Vâlcea, ca de altfel și în alte zone ale țării activitatea propagandistică a guvernului este presărată și cu unele abuzuri. Astfel, anumiți ofițeri, admiratori ai generalului Alexandru Averescu, au întreprins diverse activități de propagandă, cu toate că legea nu le permitea acest lucru. Această propagandă se baza pe „mitul Averescu” aflat la apogeu²⁵.

Guvernul se îngrijește ca oamenii săi să poată vota fără probleme. Astfel, dintr-o telegramă sosită din partea Ministerului de Interne la Prefectura Județului Vâlcea, aflăm că funcționarii publici care trebuiau să voteze în altă comună, rurală sau urbană, decât cea în care se aflau la momentul desfășurării alegerilor, vor putea merge spre a vota în comuna unde au fost repartizați pentru a-și exercita dreptul la vot, fără grija că ar putea fi sancționați²⁶.

În același timp la prefectura județului ajung diferite cereri pentru certificate de alegător, cereri venite din partea primăriilor comunelor din județ și din care aflăm care era, aproximativ, numărul alegătorilor în respectivele comune. Astfel, comuna Călimănești avea înscriși pe liste 565 de alegători pentru Adunarea Deputaților și 269 pentru Senat, deci în total

²⁰ Ibidem, f. 118.

²¹ Ibidem, f. 129.

²² Ibidem, f. 149, 196, 200, 202.

²³ Ibidem, f. 147.

²⁴ Ibidem, f. 131.

²⁵ Ioan Scurtu, Ion Bulei, *Democrația la români (1866-1938)*, Humanitas, București, 1990, p. 101.

²⁶ Prefectura Județului Vâlcea ..., f. 136.

834 de alegători, comuna Ocele Mari avea 1.260 de alegători, iar în Râmnicu Vâlcea existau 2.331 de alegători înscriși pe liste²⁷ ș.a.m.d.

Alegătorii din județul Vâlcea erau repartizați pe următoarele secții și subsecții de votare²⁸:

Secția de votare nr. 1. Judecătoria Ocolului Râmnicu Vâlcea

Secția de votare nr. 2. Judecătoria Ocolului Brezoi

Secția de votare nr. 3. Școala comunei Horezu

Secția de votare nr. 4. Judecătoria Ocolului Sinești

Secția de votare nr. 5. Școala comunei Lădești

Secția de votare nr. 7. Primăria orașului Drăgășani

Secția de votare nr. 7. Judecătoria Ocolului Măciuca

Secția de votare nr. 8-9. Primăria comunei Băbeni-Bistrița

Secția de votare nr. 10. Școala cătunului Ocița

Secția de votare nr. 11. Primăria comunei Bălcești

Subsecția de votare nr. 1. Primăria comunei Păușești-Măglași

Subsecția de votare nr. 2. Școala comunei Zăvideni

Subsecția de votare nr. 3. Școala comunei Tomșani

Subsecția de votare nr. 4. Școala comunei Pietroasa.

Totodată, destul de mulți alegători nu sunt mulțumiți cu secția de votare unde au fost repartizați, cu numărul mic de secții sau subsecții de votare existente la nivelul județului și cu numărul relativ mic de zile în care puteau să își exercite dreptul la vot: trei zile -25, 26 și 27 mai -în care își puteau vota aleșii pentru Adunarea Deputaților, și două zile -30 și 31 mai- în care puteau vota pentru a-și alege reprezentanții în Senat²⁹. De exemplu, primăria comunei Pietrari cere prefectului să dispună cele necesare pentru realizarea și în acea comună, sau, dacă nu, în Băile Govora -o comună învecinată- a unei subsecții de votare, deoarece locuitorii din Pietrari aveau de mers circa trei zile până la secția de votare de care aparțineau, respectiv secția de votare numărul zece de la Ocița³⁰.

În ziua de 12 mai, sosește la Prefectura Județului Vâlcea o telegramă de la Ministerul de Interne prin care i se cere prefectului câte un raport scris: în 15 mai pentru Adunarea Deputaților și în 18 mai pentru Senat. Aceste rapoarte trebuiau să cuprindă numele candidaților, grupați pe liste de candidați, numele candidaților ale căror nume au fost depuse individual pe liste și semnul electoral adoptat de candidat³¹. Din răspunsul trimis de prefect la minister, aflăm componența listelor pentru Adunarea Deputaților și Senat.

Astfel, pentru Adunarea Deputaților existau următoarele liste electorale³²:

Lista nr. 1. Partidul Poporului, cu semnul electoral „Steaua”

Lista nr. 2. Independenți, cu semnul electoral „Inelul”

Lista nr. 3. Federația Democrației Național-Socială, cu semnul electoral „Secera”

Lista nr. 4. Independenți -dizidența Partidului Poporului, cu semnul electoral „Sapa plină”

Lista nr. 5. Partidul Țărănesc și al Armoniei Sociale, cu semnul electoral „Soarele”

Lista nr. 6. Partidul Conservator Progresist, cu semnul electoral „Plugul”

Lista nr. 7. Partidul Conservator Democrat, cu semnul electoral „Snopul de grâu”

Lista nr. 8. Partidul Liberal, cu semnul electoral „Crucea plină”

Lista nr. 9. Independenți - dizidența Partidului Liberal, cu semnul electoral „Coasa”

Lista nr. 10. Partidul Socialist, cu semnul electoral „Două ciocane încrucișate”.

²⁷ Ibidem, f. 128, 143, 180.

²⁸ Ibidem, f. 160-175.

²⁹ Ibidem, f. 158.

³⁰ Ibidem, f. 134.

³¹ Ibidem, f. 152.

³² Ibidem, f. 154.

Listele aveau următoarea componență³³:

Lista nr. 1 - P.P.

general Gheoghe Cantacuzino Grănicerul
inginer C. Schitănescu Schiteanu
preot Ion Tomescu
Adam Ionescu
Gheorghe Pleșoianu

Lista nr. 3 - F.D.N.S.

dr. Iuliu Maniu
dr. Gheoghe Sabin
dr. Gheoghe Roșescu
Petre Drăgoescu
Alexandru Ionescu-Tetoiu

Lista nr. 5 - P.Ț.

Nicolae Enache dela Olt
Ștefan Drăghicescu
Iosif I. Constantinescu-Măciuceanu
Nicolae Ștefănescu
Mihail I. Predoescu

Lista nr. 7 - P. C. D.

N. R. Căpităneanu
C. Oromolui
Gheorghe Mihăileanu
Tache Prisăceanu
Gheorghe Nițulescu-Voicești

**Lista nr. 9 - Independenți –
dizidența P. L.**

maior Ștefan N. Tătărescu
N. Alexandrescu
N. Voinoiu
Ion Iliescu
Vasile Barbuș

Lista nr. 2 - Independenți

Emil Lahovari
Vasile Tretinescu
C. C. Herăscu
Ion Roman
preot G. Popescu

**Lista nr. 4 – Independenți -
dizidența P.P.**

Ion Nisipeanu
Nicolae S. Ionescu
Ion Rădulescu
C. G. Mihăilescu
Emil Cașolțeanu

Lista nr. 6 - P. C. P.

N. Puricescu
Gheorghe Tănăsescu-Govora
C. Vlădescu
Gheorghe P. Mihăiescu
Eftimie Mărculescu

Lista nr. 8 - P. L.

Ioan Gh. Duca
Dumitru Drăghicescu
I. Nicolescu
Mișu Mihălescu
Ion Popescu-Zătreni

Lista nr. 10 - P. S.

Toma Dragu
Gheorghe N. Dulca
Simion Predescu
Gheorghe N. Enăchescu

Pentru Senat listele electorale aveau următoarea componență³⁴:

Lista nr. 1 - P.P.

Lazăr Popescu
Toma Popescu

Lista nr. 3 - F.D.N.S.

Ion Godeanu
Ion Diaconescu

Lista nr. 2 - Independenți

Emil Lahovary
Matache Constantinescu

Lista nr. 4 - P.Ț.

Ștefan Drăghicescu

³³ *Ibidem.*

³⁴ *Ibidem*, f. 155.

Lista nr. 5 - P. C. P.

Florian Stancovici
Emil Bonciu

Lista nr. 7 - P. L.

C. G. Disescu
Grigore Procopiu

Lista nr. 6 - P. C. D.

Ion Dumitrescu
Dumitru I. Simian

Remarcăm între acești candidați pe unele personalități sau oameni politici de marcă, cum ar fi: Emil Lahovary, averescanul Gheorghe Cantacuzino Grănicerul, țărănistul Nicolae Enache de la Olt, liberalii Ioan Gh. Duca, Dumitru Drăghicescu, Grigore Procopiu.

Cu cât se apropia ziua de 25 mai - prima zi a alegerilor -, cu atât tensiunea este mai mare. Consecvent propășirii „mitului Averescu”, pe care își bazase campania electorală, Partidul Poporului lansează, în mai, un manifest în care se arată că: „Guvernul Averescu este singurul stăvilor împotriva semănătorilor de vânt, precum și forța organizatoare prin muncă, cinste și legalitate”³⁵.

Totodată, pentru a menține situația sub control, prefectul de Vâlcea dă ordin polițiilor din principalele comune urbane ale județului- Râmnicu Vâlcea, Drăgășani, Ocnele Mari- să mențină ordinea în timpul alegerilor. Tot în acest scop, poliția va închide cârciumile și alte localuri publice³⁶.

În dorința sa de a controla cât mai bine modul de desfășurare a alegerilor, guvernul cere oamenilor săi din teritoriu o atenție sporită la modul de desfășurare a acestora. În acest sens, prefectul de Vâlcea, după ce primește o telegramă de la Ministerul de Interne în care i se cere ca după fiecare zi de votare să raporteze telegrafic la București modul cum s-au desfășurat alegerile, incidentele petrecute și modul în care au fost aplanate, numărul de alegători care au votat în ziua respectivă, dar și alte evenimente importante demne de a fi semnalate³⁷, se vede nevoit să apeleze la notarii secțiilor și subsecțiilor de votare, cărora le cere ca în fiecare zi, după închiderea urnelor, să îi trimită rapoarte detaliate privind desfășurarea alegerilor în ziua respectivă³⁸.

Alegerile se deschid în 25 mai, la ora opt. Chiar din prima zi se semnalează unele incidente în comuna Lădești, unde primarul încă mai făcea propagandă electorală și îi împiedica pe anumiți cetățeni să meargă la vot³⁹. Incidente se petrec și a doua zi, când alegătorii care doreau să voteze cu candidații guvernului au fost împiedicați să își exercite dreptul la vot. Incidentele nu sunt, însă, raportate la București, telegramele prefectului către Ministerul de Interne din zilele de 25, 26 și 27 mai raportând doar numărul de alegători care au votat în tot județul- 11.748 în prima zi, 11.169 în a doua zi și 1.860 în a treia zi- și faptul că urnele s-au închis la orele legale⁴⁰. În ziua de 28 mai are loc numărarea voturilor. S-au obținut următoarele rezultate⁴¹:

Lista nr. 1 - P.P.

Gheorghe Cantacuzino Grănicerul - 25516 voturi
C. Schitănescu Schiteanu - 25235 voturi
Ion Tomescu - 24867 voturi
Adam Ionescu - 25017 voturi
Gheorghe Pleșoianu - 24702 voturi

Lista nr. 2 - Independenți

Emil Lahovari - 481 voturi
Vasile Tretinescu - 475 voturi
C. C. Herăscu - 543 voturi
Ion Roman - 405 voturi
G. Popescu - 389 voturi

³⁵ Constantin I. Stan, *op. cit.*, p. 168.

³⁶ Prefectura Județului Vâlcea ..., f. 208.

³⁷ Ibidem, f. 218.

³⁸ Ibidem, f. 210.

³⁹ Ibidem, f. 213.

⁴⁰ Ibidem, f. 212, 216, 224.

⁴¹ *Monitorul Oficial*, nr. 44 din 30 mai 1920, p. 1384-1386.

Lista nr. 3 - F.D.N.S.

Iuliu Maniu - 883 voturi
 Gheoghe Sabin - 929 voturi
 Gheoghe Roșescu - 725 voturi
 Petre Drăgoescu - 663 voturi
 Alexandru Ionescu-Tetoiu - 683 voturi

Lista nr. 5 - P.Ț.

Nicolae Enache dela Olt - 491 voturi
 Șt. Drăghicescu - 455 voturi
 Iosif I. Constantinescu-Măciuceanu - 455 voturi
 Nicolae Ștefănescu - 454 voturi
 Mihail I. Predoescu - 439 voturi

Lista nr. 7 - P. C. D.

N. R. Căpităneanu - 461 voturi
 C. Oromolui - 432 voturi
 Gheorghe Mihăileanu - 328 voturi
 Tache Prisăceanu - 318 voturi
 Gheorghe Nițulescu-Voicești - 323 voturi

Lista nr. 9 - Independenți – dizidența P. L.

Ștefan N. Tătărescu - 417 voturi
 N. Alexandrescu - 340 voturi
 N. Voinoiu - 314 voturi
 Ion Iliescu - 349 voturi
 Vasile Barbuș - 320 voturi

Lista nr. 4 - Independenți – dizidența P.P.

Ion Nisipeanu - 162 voturi
 Nicolae S. Ionescu - 101 voturi
 Ion Rădulescu - 75 voturi
 C. G. Mihăilescu - 65 voturi
 Emil Cașolțeanu - 72 voturi

Lista nr. 6 - P. C. P.

N. Puricescu - 85 voturi
 Gh. Tănăsescu-Govora - 76 voturi
 C. Vlădescu - 71 voturi
 Gh. P. Mihăiescu - 68 voturi
 Eftimie Mărculescu - 74 voturi

Lista nr. 8 - P. L.

Ioan Gh. Duca - 3817 voturi
 Dumitru Drăghicescu - 3153 voturi
 I. Nicolescu - 3204 voturi
 Mișu Mihălescu - 3072 voturi
 Ion Popescu-Zătreni - 3069 voturi

Lista nr. 10 - P. S.

Toma Dragu - 566 voturi
 Gheorghe N. Dulca - 524 voturi
 Simion Predescu - 516 voturi
 Gheorghe N. Enăchescu - 517 voturi

Totodată, numărul alegătorilor înscriși pe listă a fost de 40.353. Dintre aceștia au votat 34.532; voturile anulate au fost în număr de 2.236. Drept urmare, numărul voturilor luate în calcul a fost de 32.296⁴². Toate cele cinci locuri de deputat au fost adjudecate de candidații Partidului Poporului. Rezultatele vor fi ulterior publicate prin afișe, din ordinul prefectului⁴³.

Cât privește alegerile pentru Senat, desfășurate în zilele de 30 și 31 mai, acestea au fost câștigate tot de candidații Partidului Poporului. Ele s-au desfășurat, după cum rezultă din telegramele prefectului către Ministerul de Interne, fără incidente, numărul alegătorilor care au votat fiind de 17.951, mai precis: 9.174 în prima zi și 8.787 în cea de a doua zi⁴⁴. Județul Vâlcea va trimite în Senat pe Lazăr Popescu, care câștigase 14.153 de voturi și pe Toma Rădulescu, pentru care votaseră 14.128 de alegători⁴⁵.

În județul Vâlcea, după încheierea alegerilor, prefectul distribuie în teritoriu publicații cu rezultatele alegerilor pentru Adunarea Deputaților și Senat, în acest sens beneficiind de ajutorul Tribunalului Vâlcea, a judecătoriilor de ocol din județ⁴⁶. Tot după închiderea alegerilor sosesc la Prefectură, din partea președinților comisiilor de votare din întregul județ, certificate de alegător neutilizate. Datorită numărului acestor certificate ne putem da seama, aproximativ, care a fost răspândirea absenteiștilor în județul Vâlcea. De exemplu, pe raza plasei Oltețu de Sus au absentat 79 de alegători pentru Adunarea Deputaților, pe raza plasei Brezoi 17 votanți pentru Senat, la Malaia 18 alegători pentru Adunare Deputaților, iar la

⁴² Ibidem.

⁴³ Prefectura Județului Vâlcea ..., f. 232.

⁴⁴ Ibidem, f. 236-237.

⁴⁵ Ibidem, f. 306.

⁴⁶ Ibidem, f. 231, 304.

Voineasa 23⁴⁷. Totodată, important este faptul că abuzurile electorale comise de aparatul administrativ au contribuit și ele la victoria candidaților averescani⁴⁸.

În concluzie, putem observa că alegerile din mai-iunie 1920 au fost câștigate în județul Vâlcea, ca de altfel și la nivel național, de candidații Partidului Poporului, care, fiind partid de guvernământ a și influențat rezultatele lor. S-a respectat, deci, regula care prevedea că partidul care organizează alegerile, le și câștigă. Organele de presă ale opoziției: ziarul conservator *Unirea*, cel liberal *Viitorul Vâlcii*, cel țărănist *Secera*, și-au slujit fiecare partidul, dar rezultatele electorale ale acestor partide au fost influențate în mare măsură de încheierea sau nu, a unui acord cu partidul de guvernământ. Totodată, făcând o comparație cu rezultatele la nivel național putem observa că județul Vâlcea s-a înscris în tendința generală a rezultatelor alegerilor, în sensul că Partidul Poporului a câștigat detașat alegerile. Totuși se constată și unele deosebiri. Astfel, Partidul Național Liberal a obținut la nivelul întregii țări locul șapte, pe când în județul Vâlcea s-a clasat al doilea, confirmându-se astfel că zona Vâlcii era o zonă destul de „liberală”. Partidul Țărănesc s-a clasat pe locul patru în Vâlcea, la nivel național fiind pe locul trei. Se poate spune că socialiștii și-au menținut în bună parte pozițiile câștigate la alegerile anterioare. Aceste alegeri au conturat și forțele politice care se vor confrunta de-a lungul perioadei interbelice, unele dintre ele nou apărute, Partidul Țărănesc, Partidul Poporului, etc., altele mai vechi, Partidul Național Liberal, dar au și marcat începutul destrămării grupărilor politice conservatoare.

ADRIAN SIMION

Universitatea “1 Decembrie 1918”

Alba Iulia

THE PARLIAMENTARY ELECTIONS FROM 1920 IN THE VÂLCEA COUNTY

SUMMARY

The article presents the parliamentary elections which took place in 1920 in the Vâlcea County. The elections were regulated by the law of 16th/29th November 1918. The Vâlcea County held two seats in the Senate and five seats in the Deputies Assembly. Ten parties competed for them. The most significant parties according to their results were: the People's Party, the Peasant Party, the National-Liberal Party. The People's Party won the two seats in the Senate and five seats for in Deputies Assembly. The parliamentary elections, which took place in 1920 proved in the Vâlcea County, as well as in the whole country, that at that time the People's Party was the most powerful party in Romania.

⁴⁷ Ibidem, f. 225, 245, 303.

⁴⁸ Ioan Scurtu, Ion Bulei, *op. cit.*, p. 101.